

A close-up photograph of a blue pushpin with a flat top, pinned to a map. The map shows various geographical features like roads and terrain. The background is blurred, showing a landscape with green fields and a blue sky.

Ondernemerspeiling ondernemersklimaat

Resultaten ondernemerspanel | Midden-Nederland *(februari / maart 2026)*

Voorwoord

Hierbij presenteren we de rapportage van de ondernemerspeiling naar het thema ondernemersklimaat, uitgevoerd in februari / maart 2026. Het onderzoek is uitgevoerd op initiatief van VNO-NCW Midden. Het panel is opgezet met als doel input op te halen bij ondernemers om de (lokale) overheid te informeren over de behoefte en optimalisering van de hulpmaatregelen en daarmee de economie te ondersteunen.

Sinds 2020 kunnen ondernemers via het ondernemerspanel aangeven hoe het met hun bedrijf gaat en welke steun ze nodig hebben bij grote maatschappelijke uitdagingen, zoals destijds de coronacrisis. Sindsdien wordt het ondernemerspanel ca. vier keer per jaar ingezet om verschillende thema's rondom ondernemen te meten. De resultaten worden gebruikt om met de (lokale) overheid in gesprek te gaan over steun- & investeringsregelingen. De meting in dit rapport betreft de ervaring van het ondernemersklimaat.

Wij danken jullie allen van harte voor het (wederom) meedoen aan deze ondernemerspeiling!

Colofon

Het ondernemerspanel en de rapportage zijn opgesteld en uitgevoerd door Right Marktonderzoek.

Heeft u vragen naar aanleiding van deze rapportage of wilt u meer informatie, dan kunt u contact opnemen met VNO-NCW Midden via info@vno-ncwmidden.nl of met Right Marktonderzoek via ghamstra@rightmarktonderzoek.nl.

Inhoudsopgave

1. Onderzoeksopzet	3
2. Ondernemersklimaat	5
3. Omzet en bedrijfsvoering	23
4. Ondernemersperspectief	25
5. Achtergrondkenmerken	27

1. Onderzoeksopzet

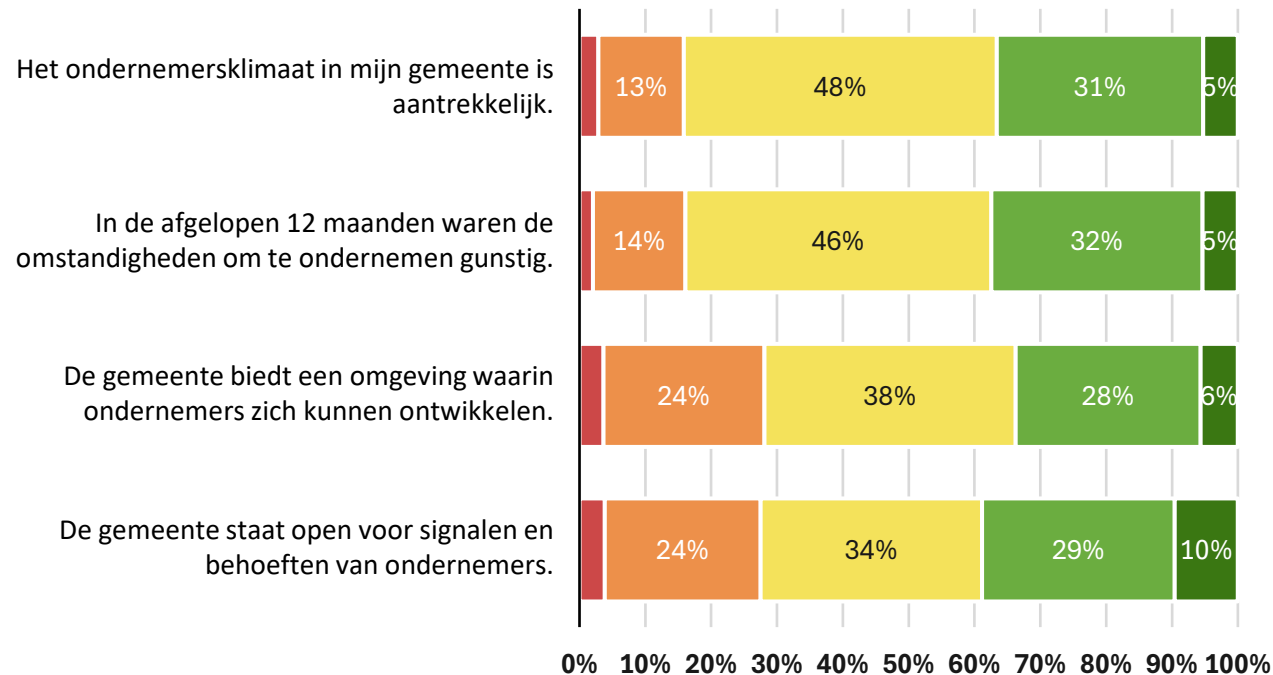
1. Onderzoekopzet

- Aanleiding** Om gericht ondersteuning te kunnen bieden, willen lokale overheden middels deze monitor inzicht verkrijgen (en behouden) in de ontwikkelingen, de stand van zaken en uitdagingen in het bedrijfsleven. Het doel van deze peiling is om beter inzicht te krijgen in het huidige ondernemersklimaat. Daarbij wordt onder meer gekeken naar hoe ondernemers het contact met de gemeente ervaren, hoe zij de infrastructuur beoordelen en hoe zij de lokale lasten en handhaving ervaren. Daarnaast wordt onderzocht welke belemmeringen ondernemers eventueel ondervinden en hoe zij aankijken tegen de toekomst.
- De peiling is uitgevoerd in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen, zodat de lokale politiek beter inzicht krijgt in wat er onder ondernemers speelt.
- Doelgroep** De doelgroep wordt gevormd door de ondernemers gevestigd in Midden-Nederland. Aan het onderzoek hebben zowel ondernemers met personeel als zzp'ers deelgenomen.
- Methode** Het onderzoek is uitgevoerd door middel van online onderzoek en deze meting heeft een totale respons van n=551 opgeleverd. De benadering van de ondernemers is via twee verschillende kanalen uitgevoerd:
- via een oproep om deel te nemen aan het onderzoek via diverse kanalen van de opdrachtgevers (n=92)
 - via benadering van deelnemers aan de eerdere metingen van het ondernemerspanel (n=459).
- Veldwerkperiode** Het veldwerk voor deze meting vond plaats van 4 februari tot en met 2 maart 2026.
- Weging** De opzet van de monitor is om een zo groot mogelijke groep ondernemers voor het onderzoek te bereiken, maar in de praktijk blijkt veelal dat in de netto steekproef bepaalde sectoren onder- of oververtegenwoordigd zijn. Oververtegenwoordigd in de steekproef zijn bijvoorbeeld industrie, bouw en groot- en detailhandel en horeca, terwijl zakelijke dienstverlening en zorg ondervertegenwoordigd zijn. Om toch een zo representatief mogelijk beeld over de totale groep van ondernemingen uit het verzorgingsgebied van VNO-NCW Midden te kunnen schetsen, zijn de totaalresultaten gewogen op basis van sector.
- Rapportage** In deze rapportage worden de resultaten van het onderzoek op totaalniveau weergegeven en voorzien van de belangrijkste conclusies. Daarnaast worden opmerkelijke verschillen naar branche of omvang van de onderneming tekstueel in de rapportage benoemd. Daar waar mogelijk wordt op verschillende plaatsen in het rapport een vergelijking gemaakt met de resultaten van eerdere onder het ondernemerspanel uitgevoerde onderzoeken.

2. Ondernemersklimaat

Kunt u aangeven in welke mate u het eens bent met de stellingen met betrekking tot ondernemen in de gemeente waar u onderneming gevestigd is?
(basis: alle ondervraagden; n=551)

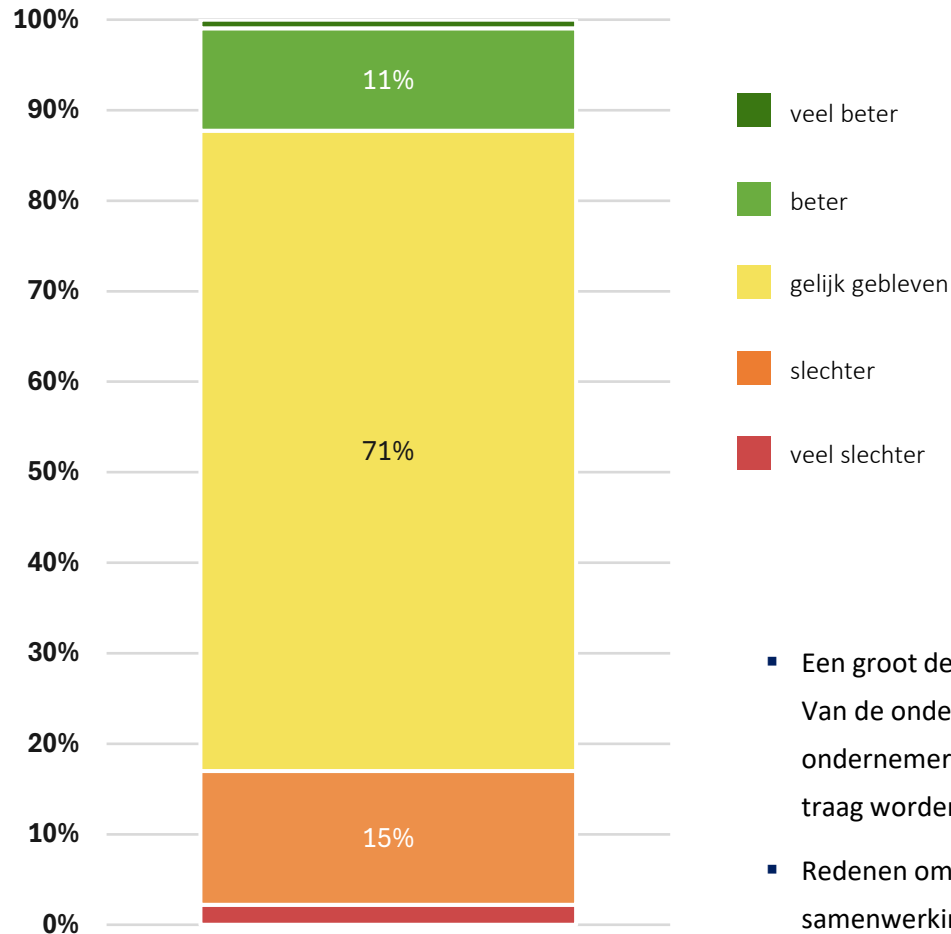
- De mening over het ondernemen in de vestigingsgemeente is sterk verdeeld, waarbij opvalt dat veel ondernemers 'neutraal' antwoorden op de stellingen. Hiermee geven zij aan dat ondernemers gematigd tevreden zijn over het ondernemen in de gemeente waarin men gevestigd is.
- Ondernemers zijn het minst positief over de mate waarin de gemeente een omgeving biedt waarin ondernemers zich kunnen ontwikkelen en de mate waarin de gemeente open staat voor signalen en behoeften van ondernemers (beide 28% (helemaal) oneens).

helemaal oneens oneens neutraal eens helemaal eens

2. Ondernemersklimaat | verandering afgelopen jaar

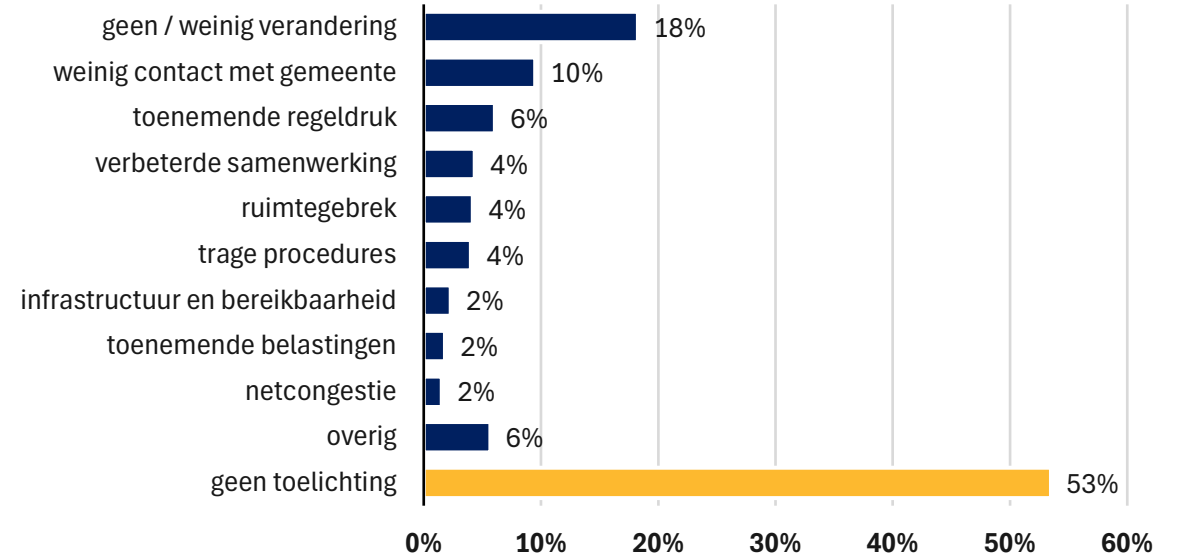
Hoe is het lokale ondernemersklimaat voor u vergeleken met een jaar geleden?

(basis: alle ondervraagden; n=551)

Kunt u dit toelichten?

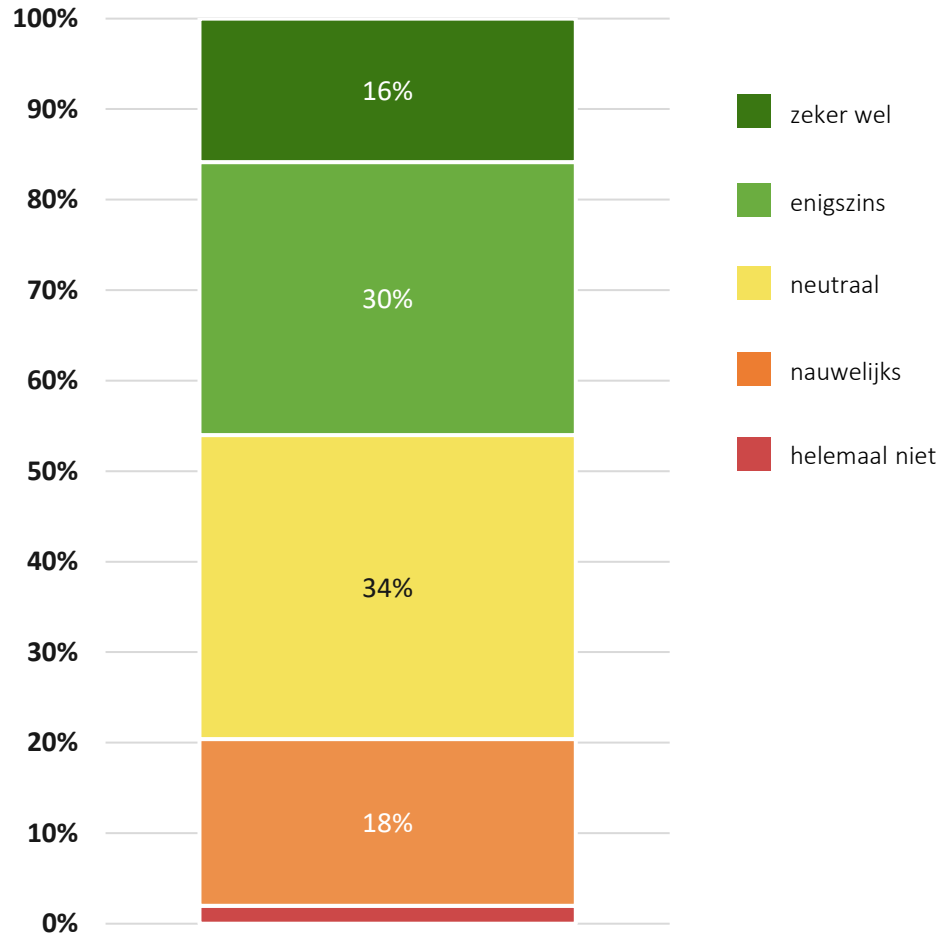
(basis: alle ondervraagden; n=551)

- Een groot deel van de ondernemers geeft aan dat lokale ondernemersklimaat vergeleken met een jaar geleden gelijk is gebleven. Van de ondernemers geeft 17% aan dat het ondernemersklimaat (veel) slechter is geworden. Als ondernemers het ondernemersklimaat als (veel) slechter beoordelen, dan komt dat met name doordat men meer regeldruk ervaart, procedures als traag worden gezien en / of omdat er weinig contact met de gemeente is.
- Redenen om het ondernemersklimaat als (veel) beter te bestempelen zijn dat men over het algemeen een verbeterde samenwerking met de gemeente ervaart.

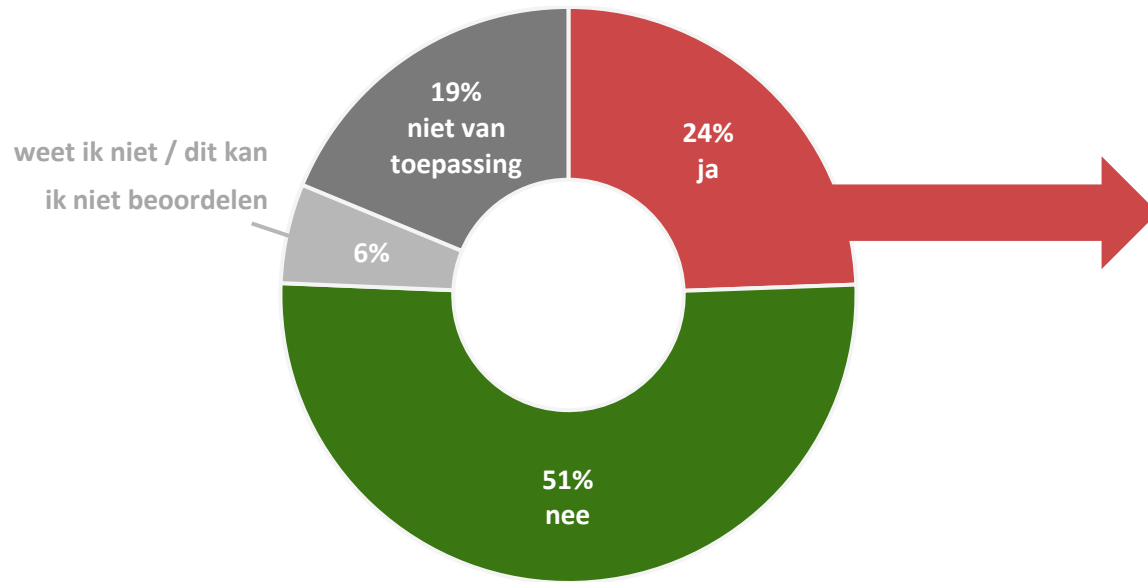
In hoeverre voelt u zich als ondernemer serieus genomen door uw gemeente?

(basis: alle ondervraagden; n=551)

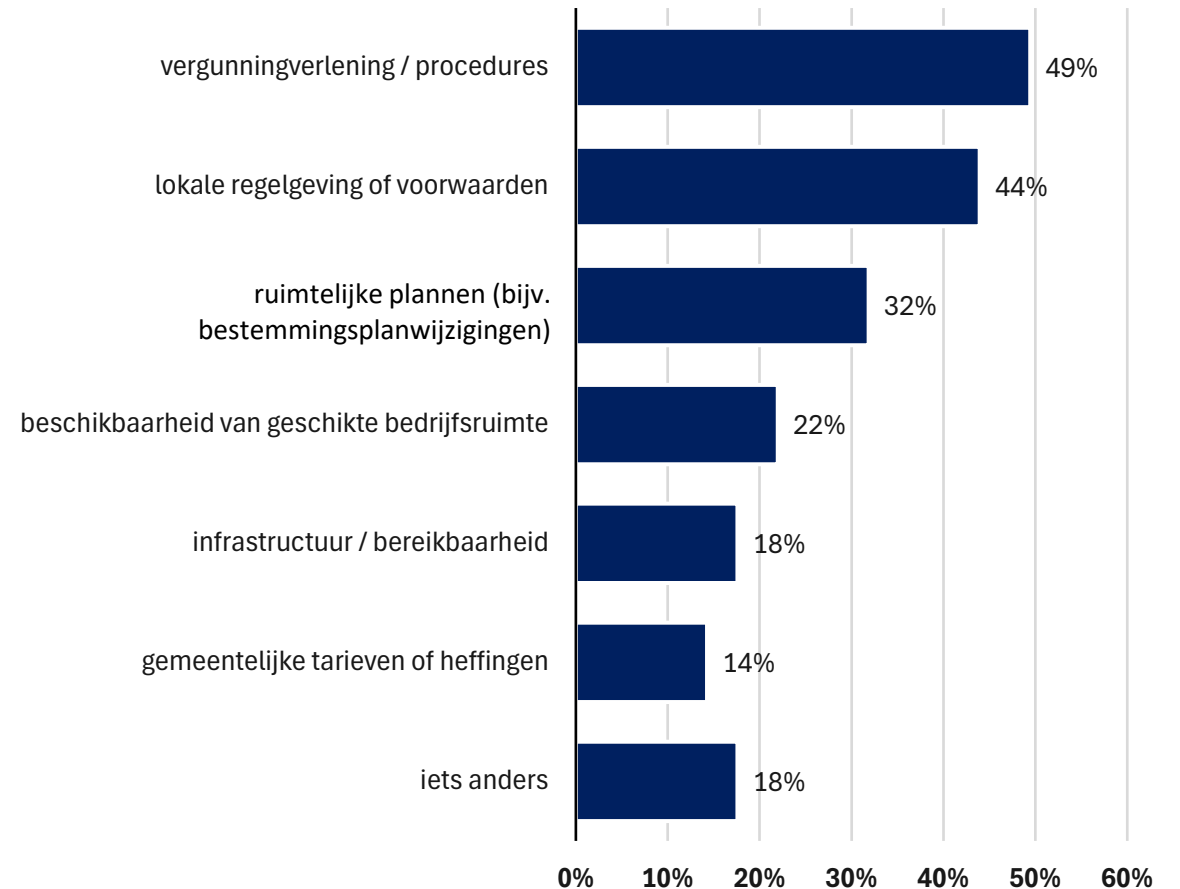
- Bijna de helft van de ondernemers voelt zich serieus genomen door de gemeente. Daarbij staat ongeveer één derde van de ondernemers neutraal tegenover de mate waarin ze serieus worden genomen door de gemeente.
- Ondernemers in Flevoland voelen zich significant minder serieus genomen door de gemeente dan ondernemers in de overige provincies. In Flevoland geeft 28% van de ondernemers aan zich helemaal niet tot nauwelijks serieus genomen te voelen door de gemeente, in de provincies Gelderland en Overijssel is dit respectievelijk 19% en 18%.

Heeft u in de afgelopen twee jaar investeringen niet gedaan of uitgesteld vanwege omstandigheden binnen de gemeente?
(Bijvoorbeeld beleid, regels, vergunningen, bedrijfsruimte, infrastructuur.)
(basis: alle ondervraagden; n=551)

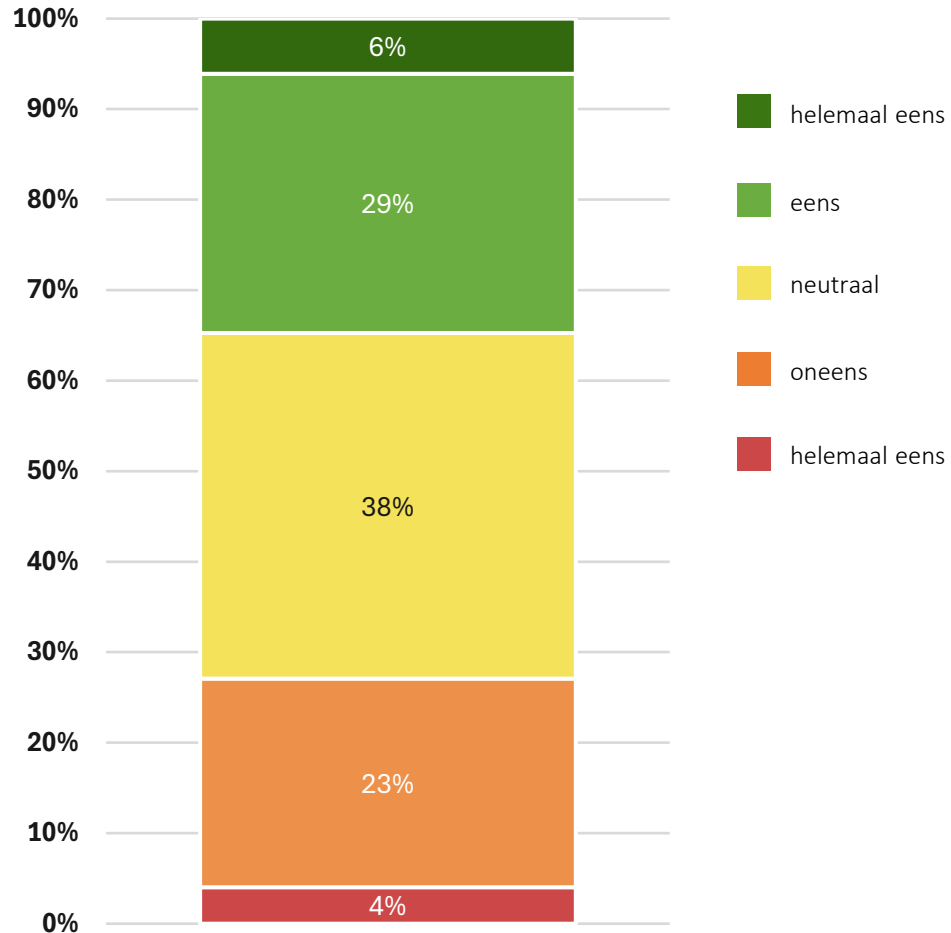

- Van de ondernemers geeft bijna een kwart aan dat ze in de afgelopen twee jaar een investering niet hebben gedaan of hebben uitgesteld wegens omstandigheden binnen de gemeente. Het vaakst wordt vergunningverlening of procedures en lokale regelgeving of voorwaarden genoemd als reden waarom investeringen niet gedaan of uitgesteld zijn.
- Ondernemers die werkzaam zijn in de branches landbouw, bosbouw en visserij, bouw en installatietechniek, logies, maaltijd- en drankverstreking en sport en recreatie geven significant vaker aan investeringen niet gedaan / uitgesteld te hebben.

Welke omstandigheden hebben ervoor gezorgd dat u investeringen niet gedaan heeft of heeft uitgesteld?
(basis: ondervraagden die investeringen hebben uitgesteld; n=134)

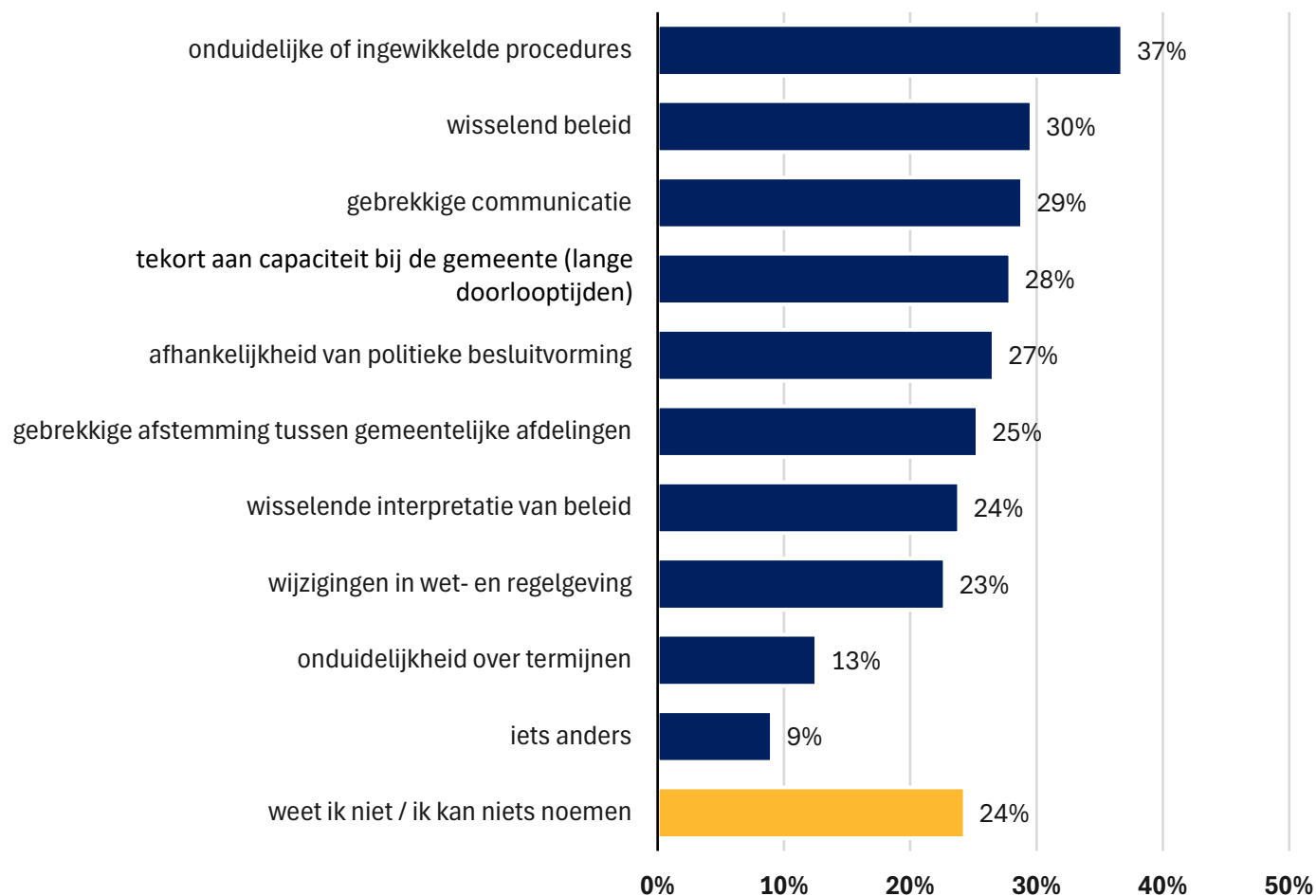
Ik kan vooraf goed inschatten wat het effect is van gemeentelijke besluiten die mijn onderneming raken.
(basis: alle ondervraagden; n=551)

- Over de mate waarin ondernemers kunnen inschatten wat het effect is van gemeentelijke besluiten die de onderneming raken, zijn de meningen verdeeld. 35% van de ondernemers geeft aan dit goed in te kunnen schatten, maar daarentegen geeft 27% aan dit juist niet te kunnen.

Zijn er zaken die het effect van gemeentelijke besluiten onvoorspelbaar maken? Meerdere antwoorden mogelijk.

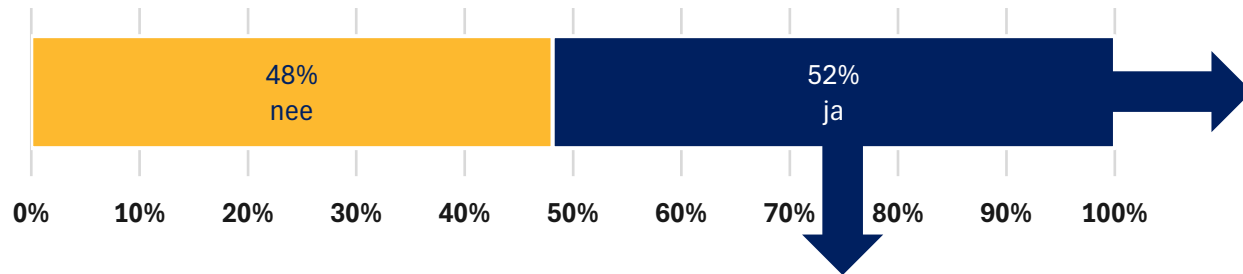
(basis: alle ondervraagden; n=551)

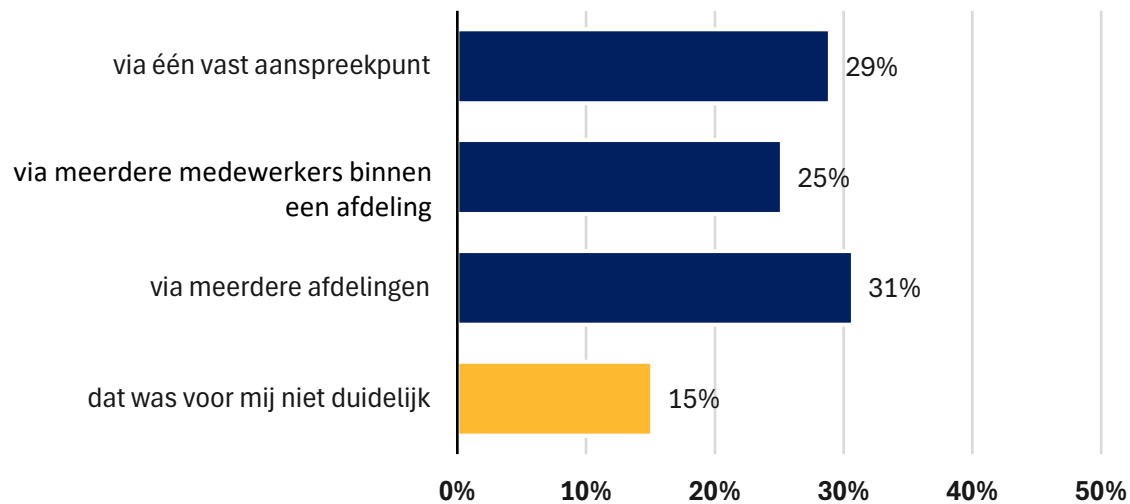
- Meer dan één derde van de ondernemers geeft aan dat onduidelijke of ingewikkelde procedures het effect van gemeentelijke besluiten onvoorspelbaar maken. Daarnaast worden wisselend beleid en gebrekkige communicatie het vaakst genoemd als reden.
- Ondernemers merken hiernaast op dat een tekort aan capaciteit en de afhankelijkheid van politieke besluitvorming ervoor zorgen dat gemeentelijk besluiten onvoorspelbaar zijn.

2. Ondernemersklimaat | contact met de gemeente & uitvoering

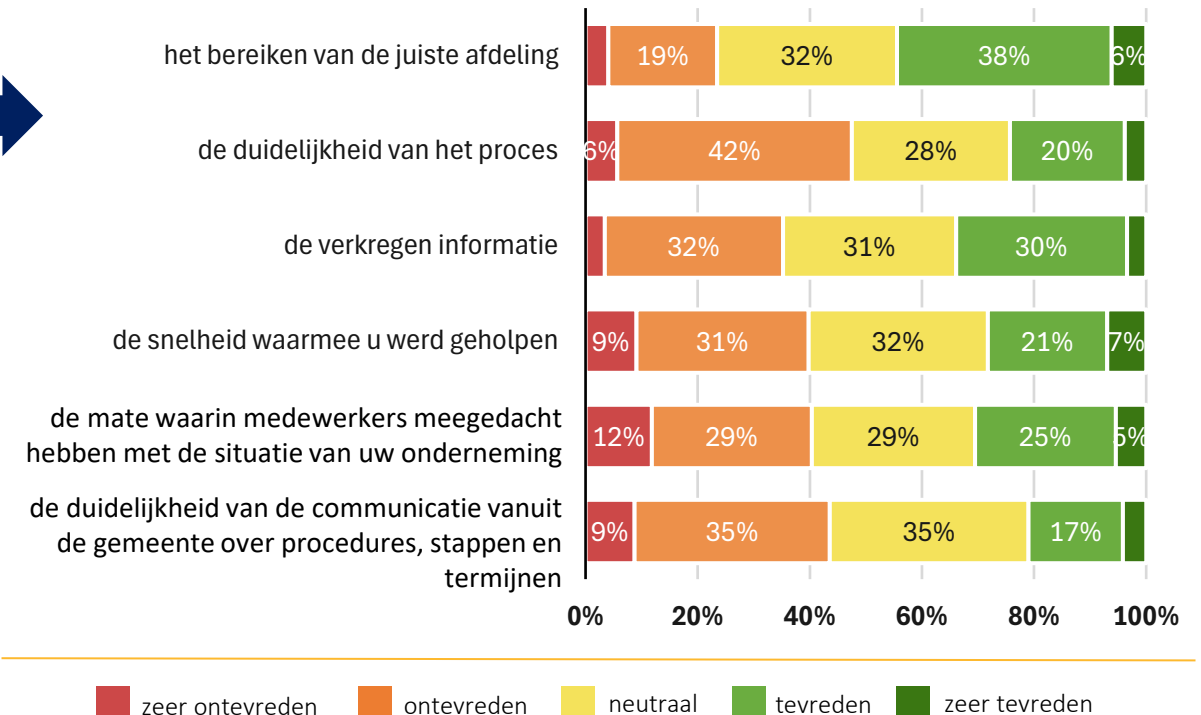
Heeft u in de afgelopen 12 maanden contact gehad met uw gemeente over ondernemerszaken (zoals vergunningen, handhaving, uitbereiding of verduurzaming)?
(basis: alle ondervraagden; n=551)

Hoe verliep het contact met de gemeente?
(basis: ondervraagden die contact hebben gehad; n=264)

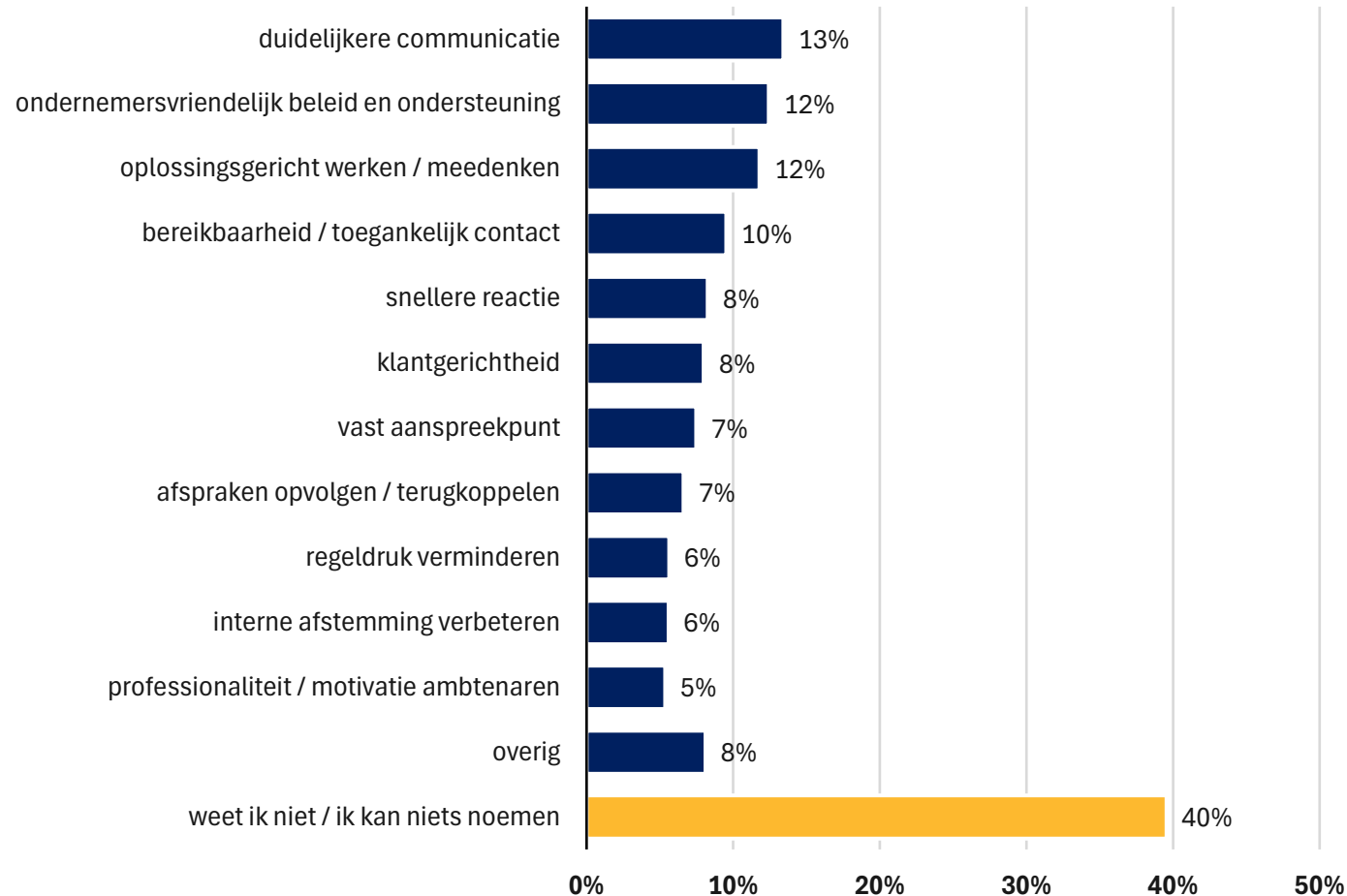

Hoe tevreden bent u over de volgende aspecten van het contact met uw gemeente?
(basis: ondervraagden die contact hebben gehad; n=264)

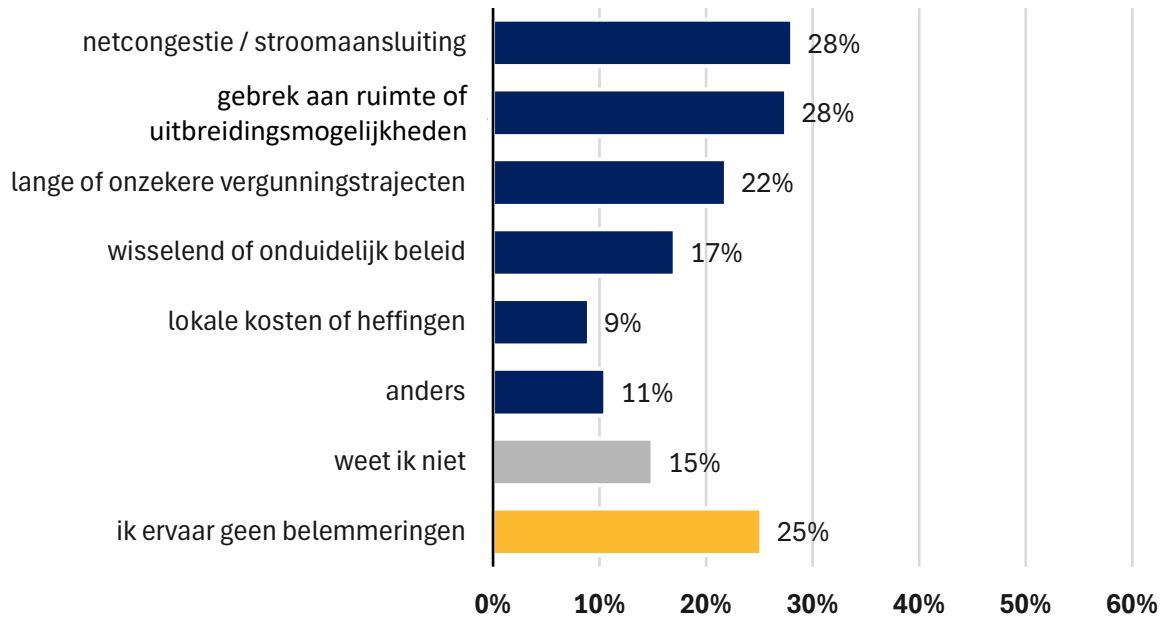
- Ongeveer de helft van de ondernemers heeft in de afgelopen 12 maanden contact gehad met de gemeente over ondernemerszaken. Wat opvalt is dat een groot deel van deze ondernemers ontevreden is over de verschillende aspecten met betrekking tot het contact, waarbij bijna de helft (zeer) ontevreden is over de duidelijkheid van het proces.

Heeft u verbeterpunten ten aanzien van het contact met de gemeente? Open vraag, antwoorden zijn in categorieën geplaatst.
(basis: ondervraagden die contact hebben gehad; n=264)

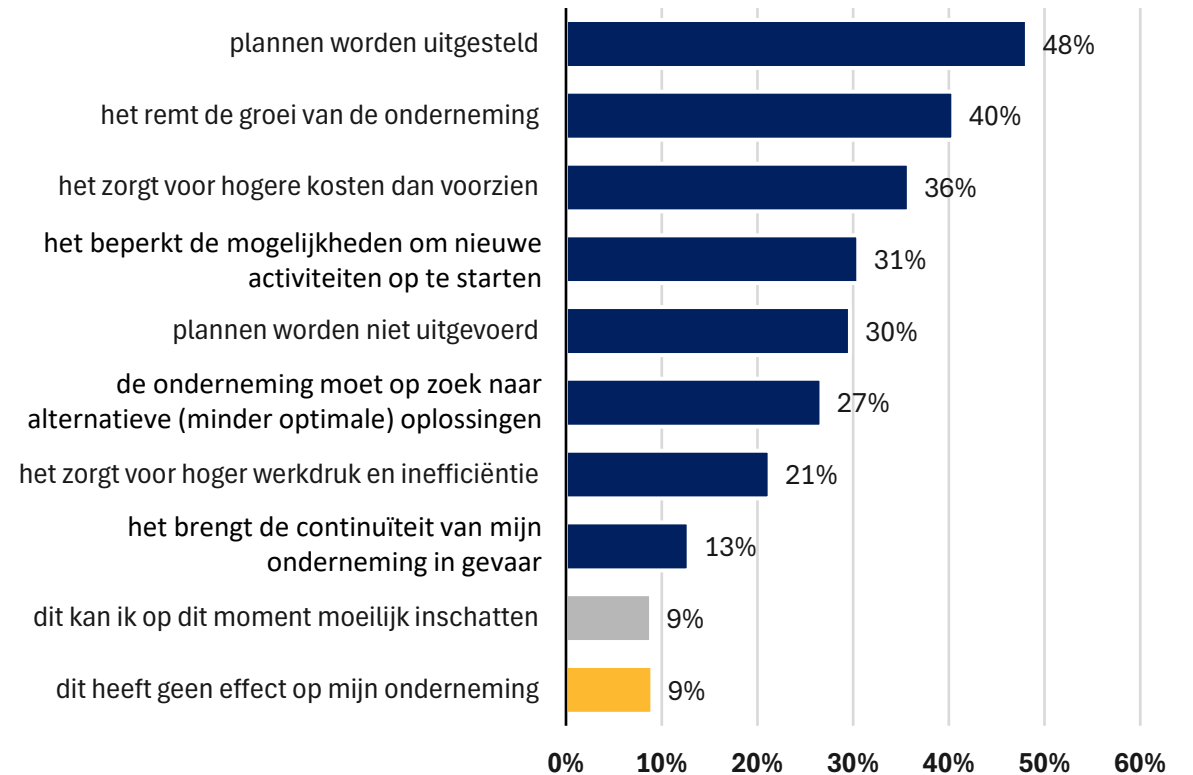
- Hoewel ondernemers over het algemeen niet uitgesproken positief zijn over het contact dat zij met de gemeente hebben gehad, noemt 40% geen concreet verbeterpunt te benoemen. Dit zijn veelal ondernemers die (redelijk) tevreden zijn over het contact.
- Daar waar ondernemers verbeterpunten noemen, geven zij verschillende punten aan om het contact met de gemeente te verbeteren. Het vaakst wordt duidelijkere communicatie genoemd, gevolgd door een ondernemersvriendelijk beleid en ondersteuning en meer oplossingsgericht werken en meedenken.

Stel: u wilt uw onderneming uitbreiden, verplaatsen en/of verduurzamen. Wat belemmert u op dit moment om dit te realiseren? Meerder antwoorden mogelijk.
(basis: alle ondervraagden; n=551)

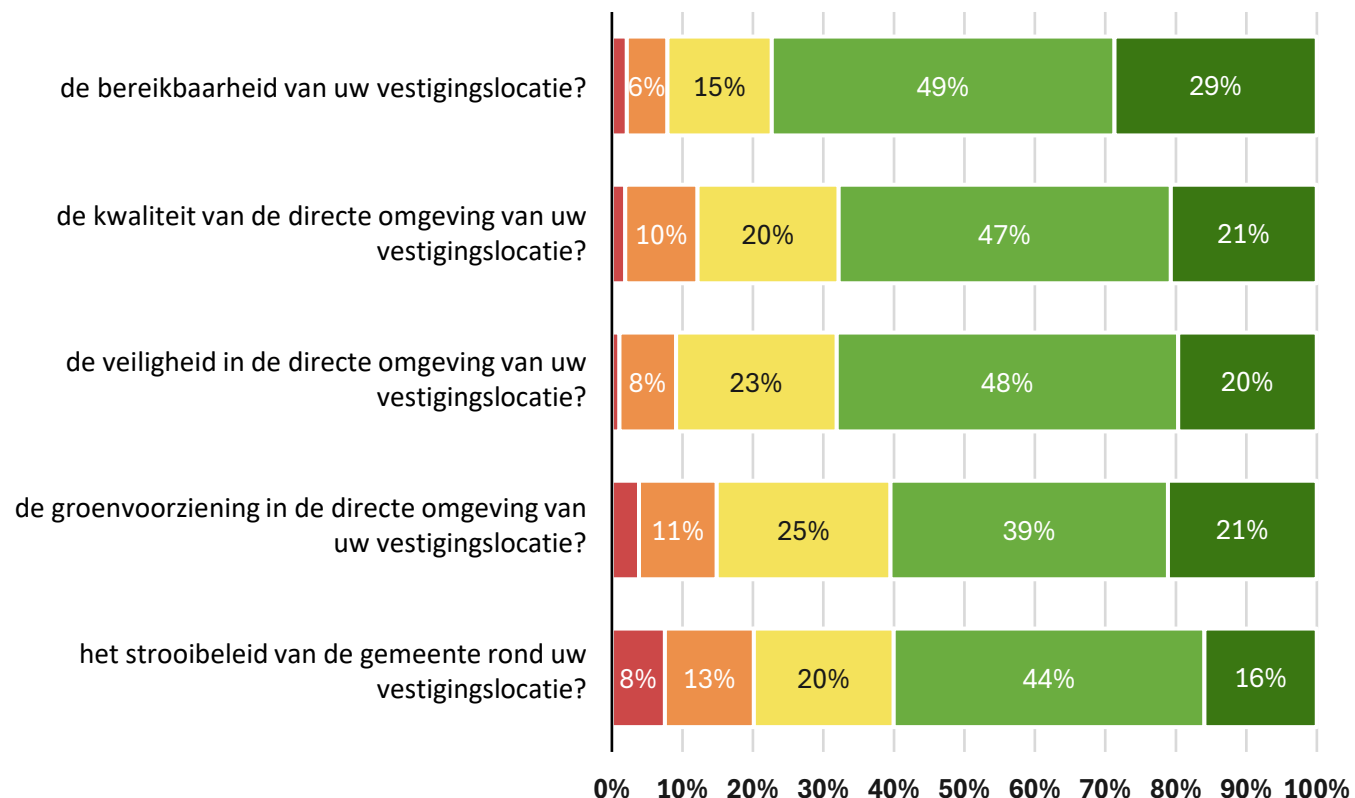
- Op dit moment zijn netcongestie en gebrek aan ruimte of uitbreidingsmogelijkheden de grootste belemmeringen voor ondernemers. Een groot deel van de ondernemers die belemmeringen ervaart, geeft aan dat plannen worden uitgesteld, maar ook dat het de groei van de onderneming remt en zorgt voor hogere kosten dan voorzien.

Wat is het effect hiervan op uw onderneming? Meerdere antwoorden mogelijk.
(basis: alle ondervraagden die belemmeringen hebben; n=328)

Hoe tevreden bent u over ...

(basis: alle ondervraagden; n=551)

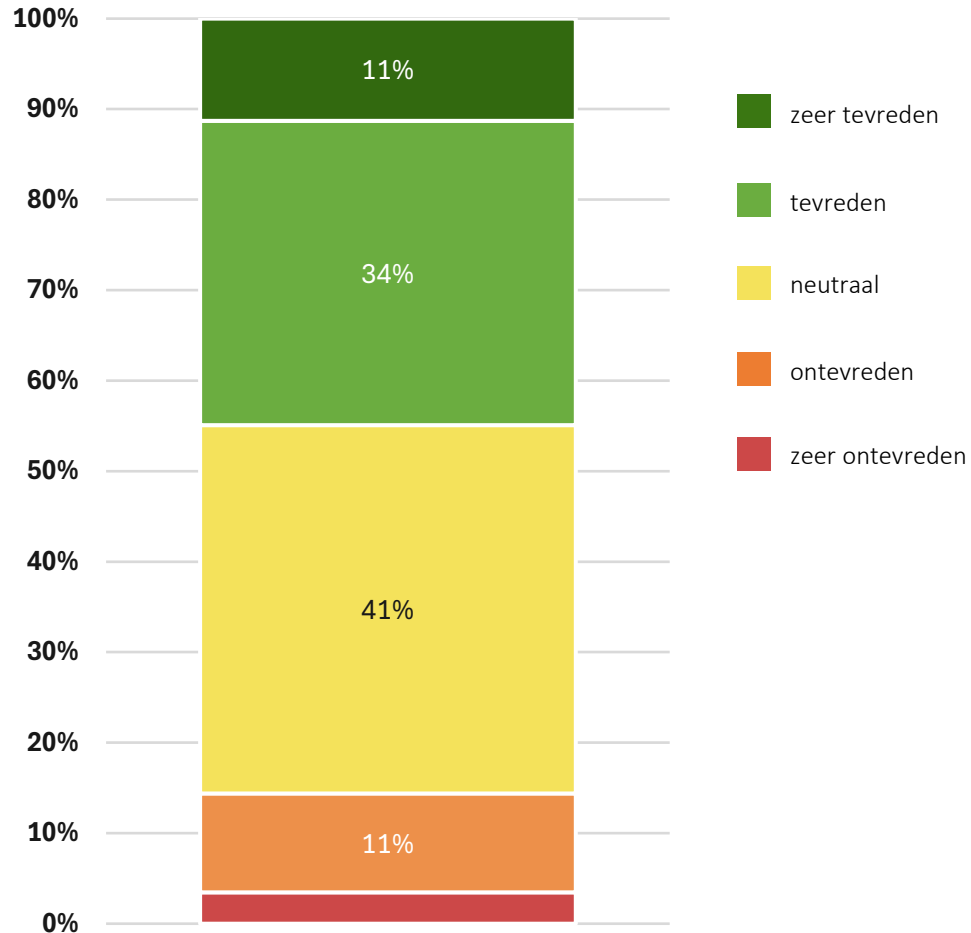

- Ondernemers zijn tevreden over de verschillende aspecten met betrekking tot ruimte, groei en infrastructuur. Het meest tevreden zijn de ondernemers over de bereikbaarheid van de vesting en de kwaliteit van de directe omgeving van de vestigingslocatie. Over het algemeen ervaart men de directe omgeving als veilig. Over het strooi beleid van de gemeente, zijn de meeste klachten; circa 1 op de 5 ondernemers geeft aan hierover ontevreden te zijn. Binnen de provincie Flevoland zijn ondernemers significant minder tevreden over het strooi beleid van de gemeente dan in Gelderland en Overijssel.

■ zeer ontevreden
 ■ ontevreden
 ■ neutraal
 ■ tevreden
 ■ zeer tevreden

Hoe tevreden bent u over de samenwerking tussen gemeente, ondernemersverenigingen en andere lokale partijen?

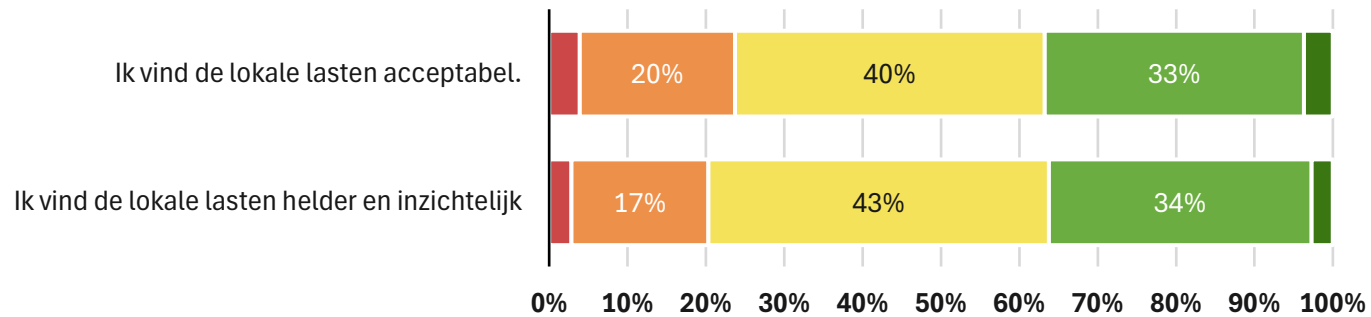
(basis: alle ondervraagden; n=551)

- Van de ondernemers is bijna de helft (zeer) tevreden over de samenwerking tussen gemeente, ondernemersverenigingen en andere lokale partijen. Daarnaast staat nog 41% van de ondernemers neutraal tegenover deze samenwerking.

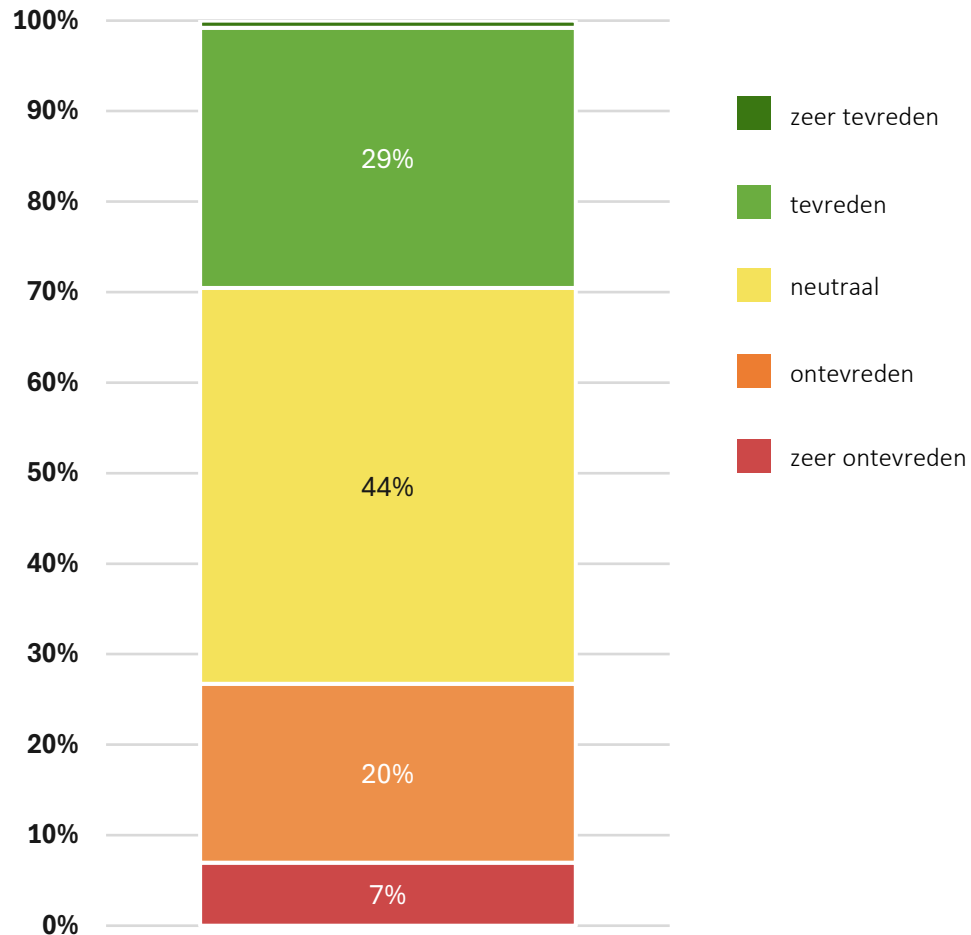
Kunt u bij de volgende stellingen aangeven in hoeverre het u hiermee eens bent?

(basis: alle ondervraagden; n=551)

- De meningen over de lokale lasten zijn verdeeld onder de ondernemers. 37% van de ondernemers vinden de lokale lasten acceptabel. Maar daarentegen vindt 24% van de ondernemers dit juist niet acceptabel. Hetzelfde beeld is te zien in hoeverre ondernemers de lokale lasten helder en inzichtelijk vinden. Van de ondernemers vindt wederom 37% dat deze lokale lasten helder en inzichtelijk zijn, terwijl 20% dit niet het geval vindt.

Hoe tevreden bent u over de gemeentelijke handhaving in de praktijk (denk hierbij aan vergunningen, (brand)veiligheid, parkeer- en verkeershandhaving en milieuhandhaving)?
(basis: alle ondervraagden; n=551)

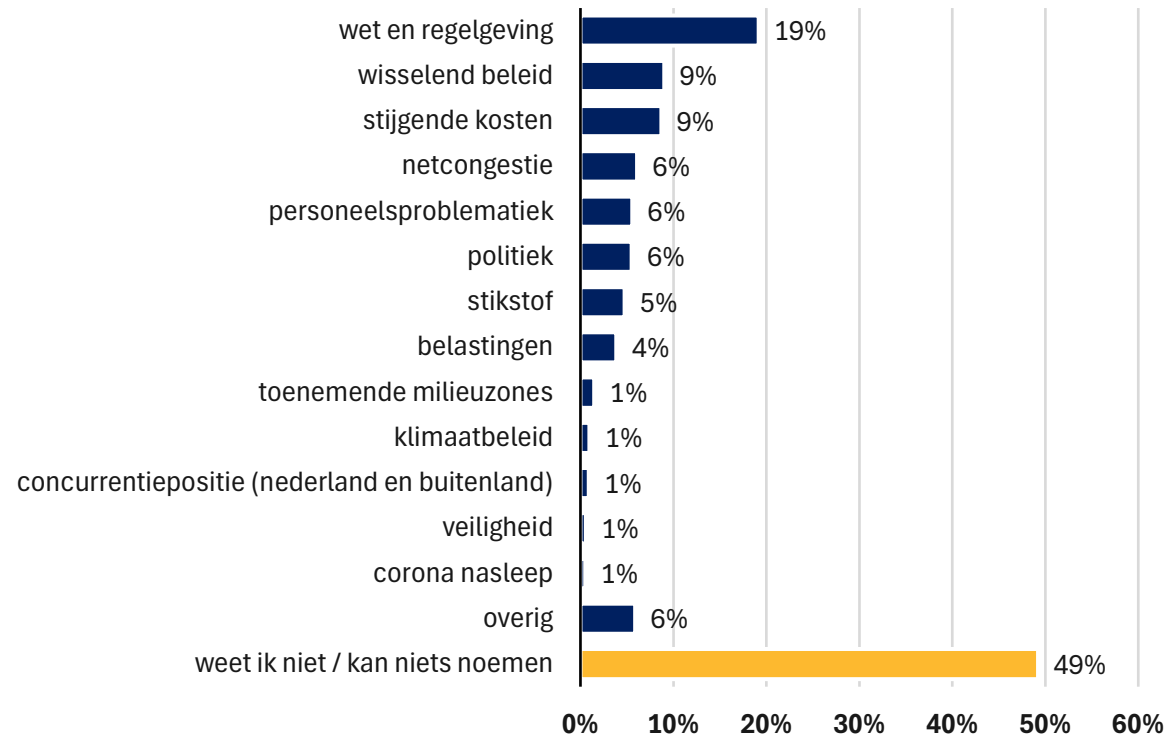
- Een groot deel (41%) van de ondernemers antwoordt neutraal op de vraag hoe tevreden men is over de handhaving door de gemeente.
- De mening van de overige ondernemers over dit onderwerp is sterk verdeeld: 29% van de ondernemers geeft aan (zeer) tevreden over te zijn over handhaving door de gemeente in de praktijk, maar ook 27% van de ondernemers geeft aan hier juist (zeer) ontevreden over te zijn.

2. Ondernemersklimaat | belemmeringen

Wat is op dit moment de grootste belemmering voor uw onderneming op lokaal niveau? Open vraag, antwoorden zijn in categorieën geplaatst.
(basis: alle ondervraagden; n=551)

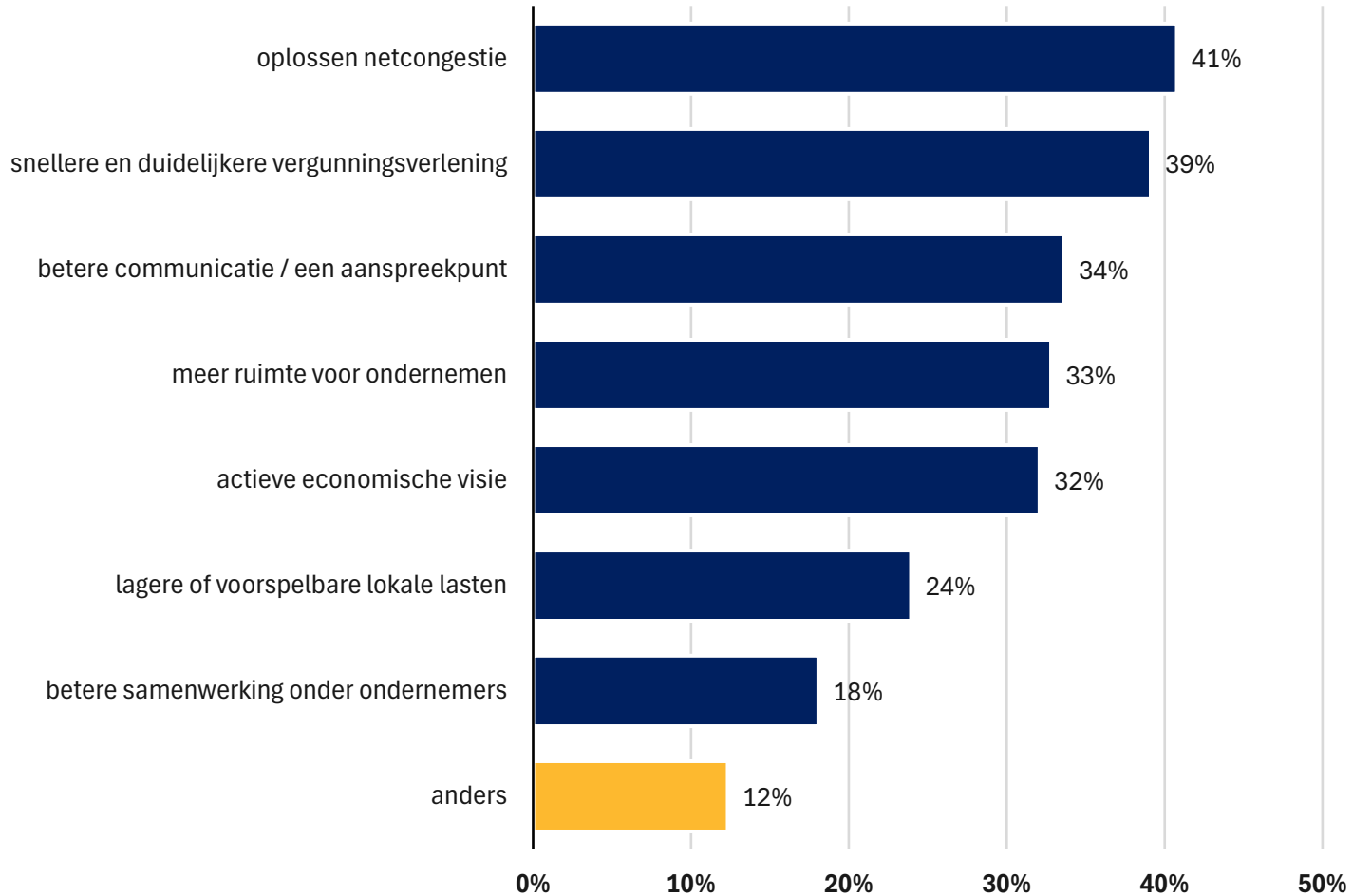

Wat is op dit moment de grootste belemmering voor uw onderneming op landelijk niveau? Open vraag, antwoorden zijn in categorieën geplaatst.
(basis: alle ondervraagden; n=551)

- Ongeveer de helft van de ondernemers kan geen duidelijke belemmering noemen, waar zij op lokaal of landelijk niveau tegenaan lopen. Lokaal worden vooral netcongestie en trage vergunningprocedures relatief vaak genoemd als men wel belemmeringen ervaart. Op landelijk niveau springt hinder van geldende wet- en regelgeving er duidelijk uit als grootste belemmering. Daarna volgen op afstand wisselend beleid en stijgende kosten.

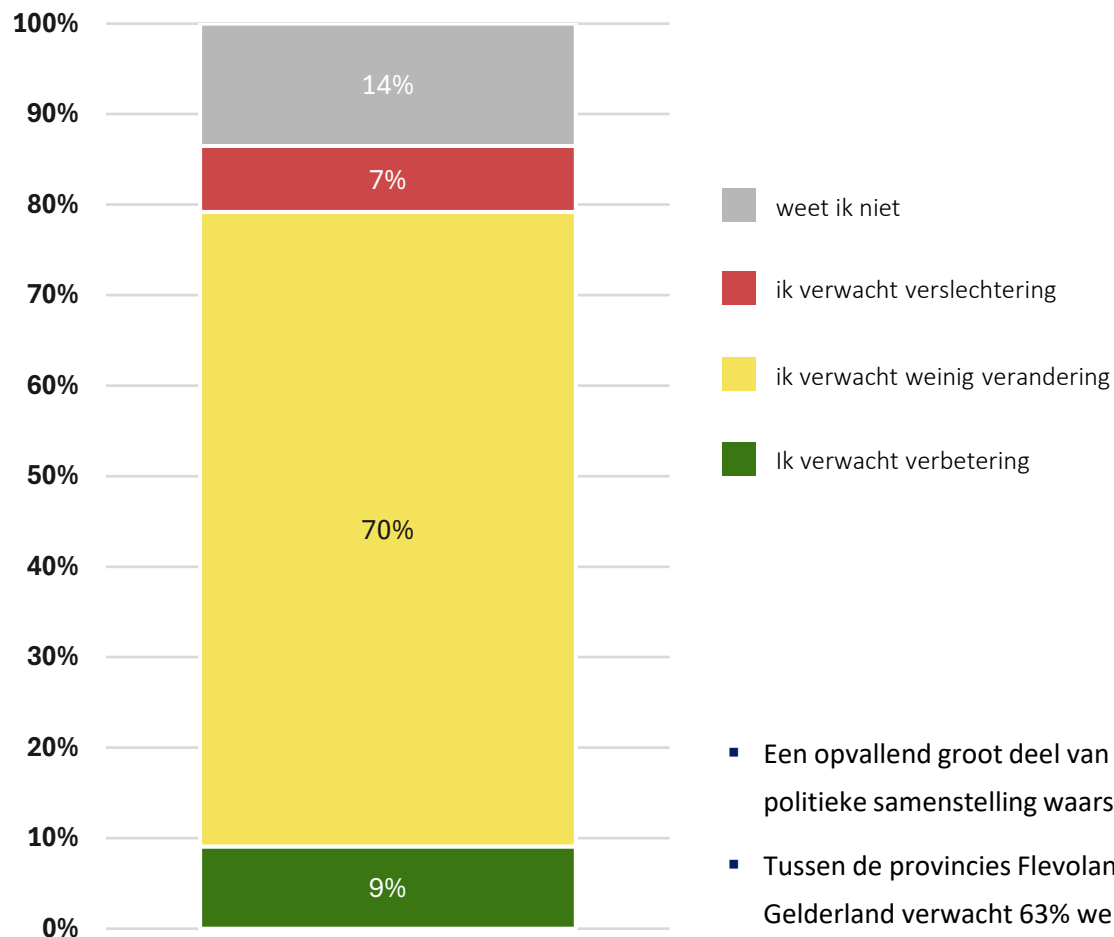
Welke onderwerpen zou de gemeente de komende 4 jaar prioriteit moeten geven voor ondernemers? U kunt maximaal 3 onderwerpen kiezen.
(basis: alle ondervraagden; n=551)

- Ondernemers noemen verschillende onderwerpen waarvan zij vinden dat de gemeente hier de komende vier jaar prioriteit aan zou moeten geven. Het vaakst worden oplossen van netcongestie en snellere en duidelijkere vergunningsverlening genoemd.
- Zaken die men onder 'anders' noemt zijn onder meer veiligheid, parkeren, uitbreiding van bedrijventerreinen en de arbeidsmarkt. Ook worden eerlijkere concurrentie en meer ondersteuning voor lokale ondernemers genoemd.

Op 18 maart 2026 zijn de gemeenteraadsverkiezingen? Hoe kijkt u als ondernemer naar de komende periode met een nieuwe gemeenteraad?

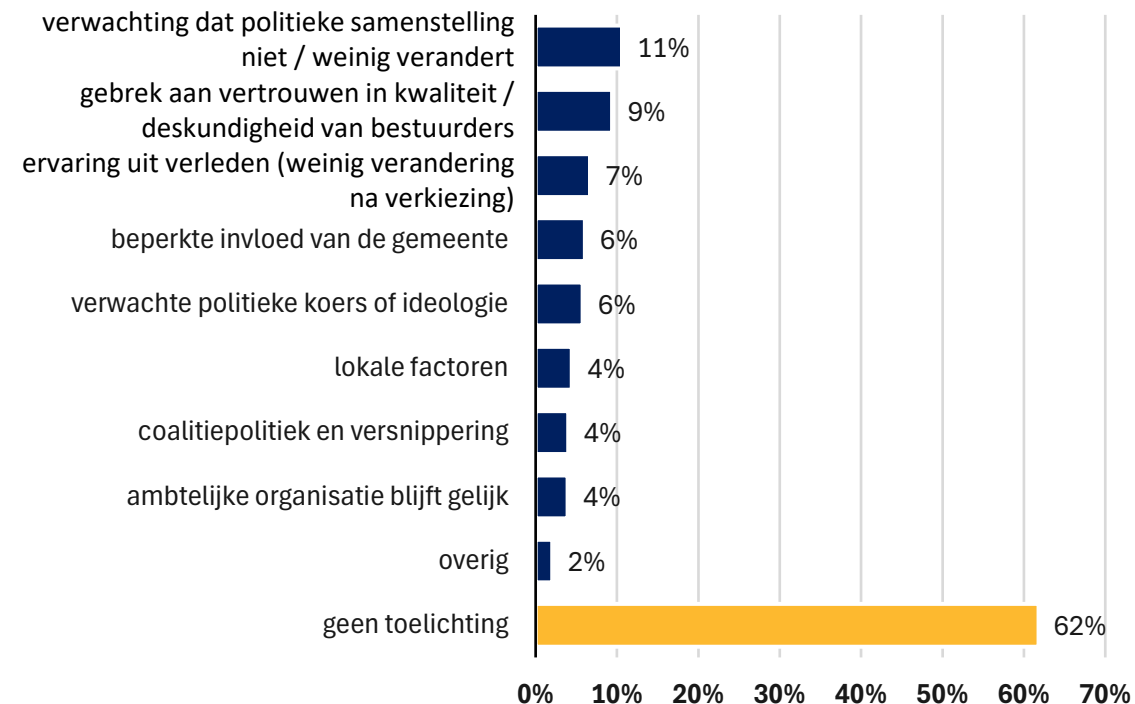
(basis: alle ondervraagden; n=551)

- Een opvallend groot deel van de ondernemers verwacht weinig verandering van de nieuwe gemeenteraad. Vaak wordt genoemd dat de politieke samenstelling waarschijnlijk weinig verandert en dat eerdere ervaringen laten zien dat een nieuwe raad weinig verschil maakt.
- Tussen de provincies Flevoland, Gelderland en Overijssel verschillen de verwachtingen ten aanzien van de nieuwe raadsperiode wel. In Gelderland verwacht 63% weinig verandering, terwijl in Overijssel 80% weinig verandering verwacht. In Flevoland verwacht 70% van de ondernemers weinig verandering.

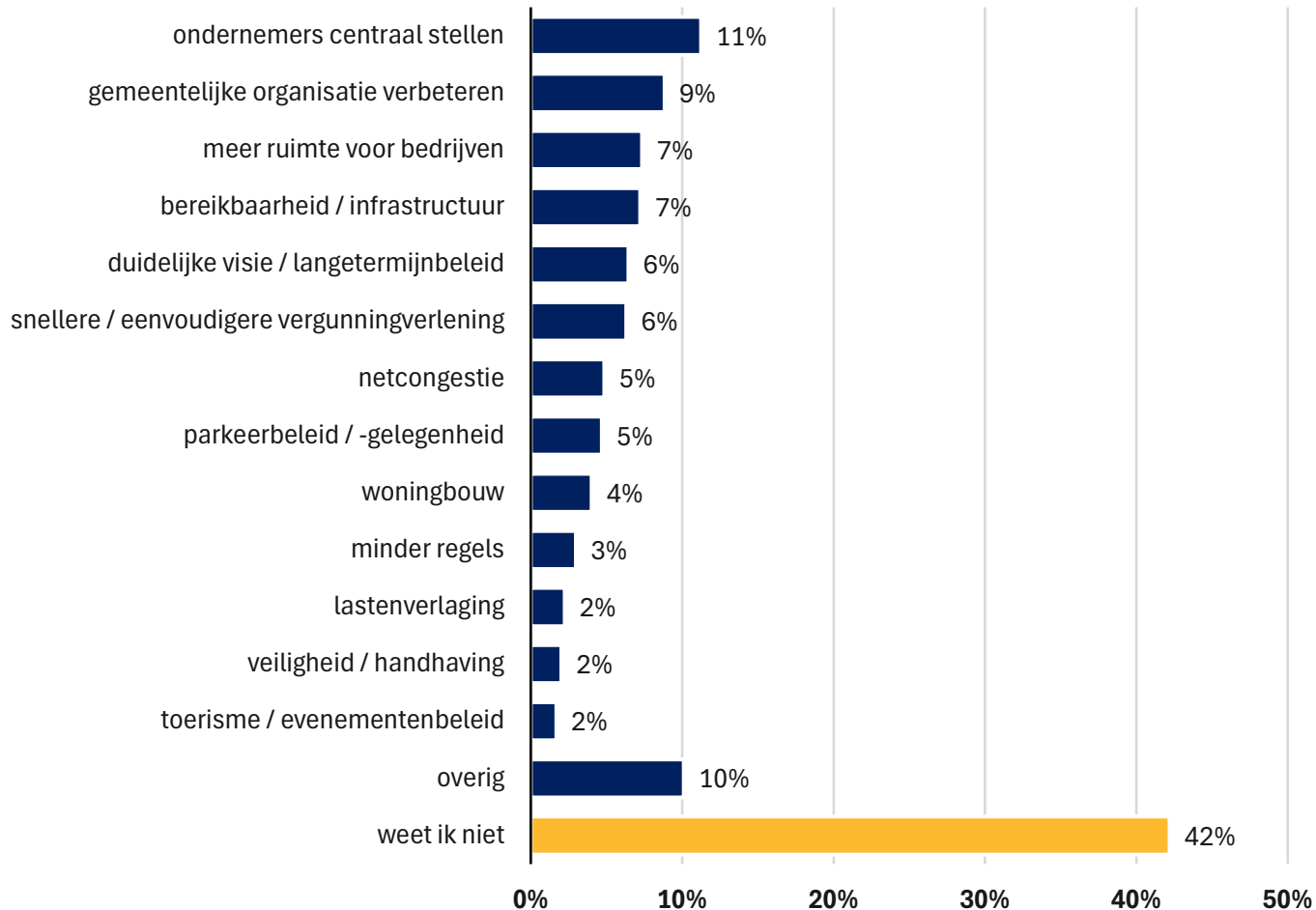
Kunt u dit toelichten?

(basis: alle ondervraagden; n=551)

2. Ondernemersklimaat | ondernemen aantrekkelijker

Wat zou de nieuwe gemeenteraad als eerste moeten oppakken om ondernemen in uw gemeente aantrekkelijker te maken? *Open vraag, antwoorden zijn in categorieën geplaatst.*
(basis: alle ondervraagden; n=551)

- Ondernemers geven het vaakst aan dat de gemeenteraad als eerste ondernemers centraal zou moeten stellen. Gevolgd door het verbeteren van de gemeentelijke organisatie, zorgen voor meer ruimte voor bedrijven en het verbeteren van de bereikbaarheid en infrastructuur. Van de ondernemers kan 42% geen concreet voorbeeld noemen van iets waardoor de gemeente voor hen aantrekkelijker zou worden.

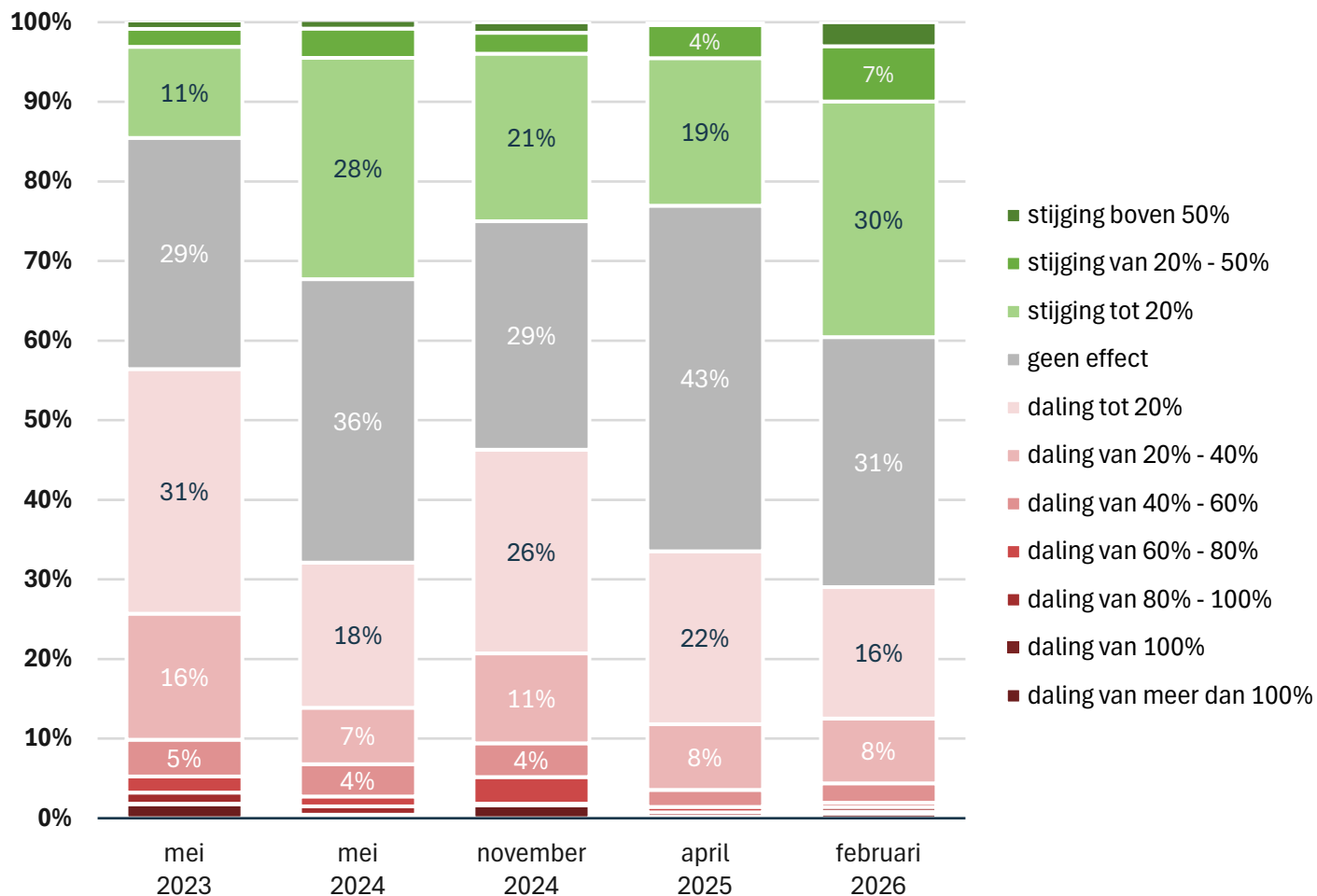
3. Omzet en bedrijfsvoering

3. Ontwikkeling marges

Als u uw huidige (winst)marge vergelijkt met die van 12 maanden geleden, hoe heeft deze marge zich dan ontwikkeld?

(basis: alle ondervraagden waarvan de onderneming langer dan 12 maanden geleden is opgericht; n=548)

- Ten opzichte van de situatie in april 2025, valt met name op dat het percentage ondernemingen dat haar marges zag stijgen is toegenomen. Waar in april 2025 slechts 23% een stijging in haar marges zag, is dit in februari 2026 toegenomen naar 40% van de ondernemingen.
- De groep ondernemingen waarbij de marge gestegen is, lijkt vooral te komen uit de groep waarbij de marges gelijk bleef. Het percentage ondernemingen met een lagere winstmarge is licht gedaald ten opzichte van de meting in april 2025.

4. Ondernemersperspectief

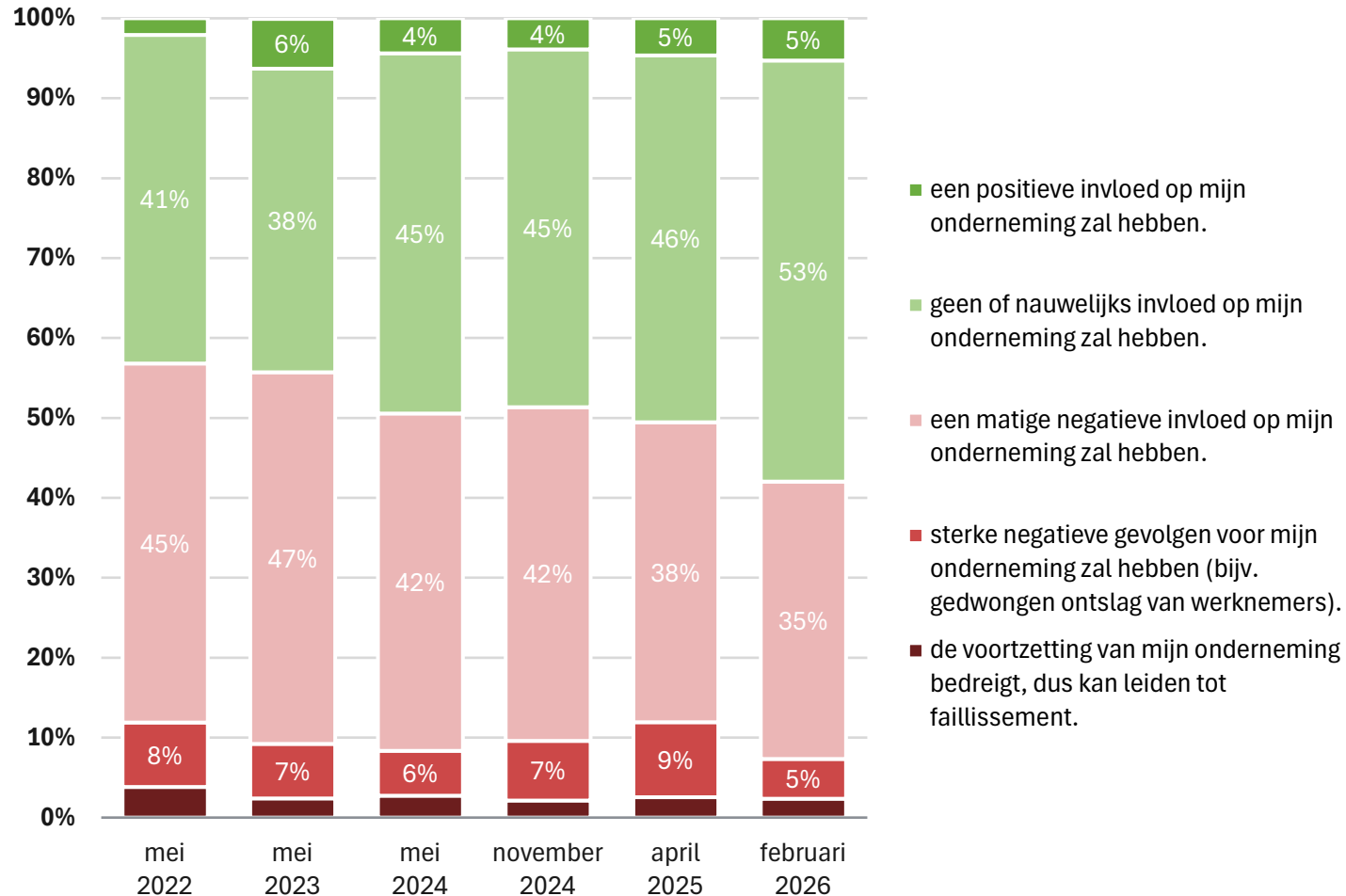

4. Ondernemersperspectief

Welke van onderstaande situaties is op dit moment op uw onderneming het meest van toepassing?

Ik verwacht dat de huidige situatie ...

(basis: alle ondervraagden; n=551)

- Het ondernemersvertrouwen is bij de laatste meting licht gestegen. Het percentage ondernemingen dat een positieve invloed verwacht schommelt rond de 5%, maar het percentage ondernemingen dat geen of nauwelijks invloed verwacht is gestegen naar 53%. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de laatste meting plaatsgevonden heeft voor de onrust in het Midden-Oosten begin maart ontstond.
- De groep die te maken heeft met sterk negatieve gevolgen of waarvan de voortzetting van de onderneming wordt bedreigd, is ten opzichte van de voorgaande twee metingen licht gedaald naar 7% (was 12%).

5. Achtergrondkenmerken

In onderstaand overzicht is te zien in welke branches de deelnemende ondernemers van deze peiling werkzaam zijn.

Branche	n	%
landbouw, bosbouw en visserij	12	2%
delfstoffen, nutsbedrijven	3	1%
industrie	75	14%
bouw en installatietechniek	67	12%
handel in en reparatie van auto's	15	3%
groothandel	39	7%
detailhandel	82	15%
vervoer en opslag	16	3%
logies, maaltijd- en drankverstrekking	53	10%
informatie en communicatie	13	2%

Branche	n	%
financiële instellingen	2	0%
onroerend goed	10	2%
zakelijke dienstverlening	76	14%
onderwijs, openbaar bestuur en overheid	7	1%
zorg	16	3%
cultuur	6	1%
sport en recreatie	16	3%
overige dienstverlening	36	7%
anders	7	1%
totaal	551	100%

5. Achtergrondkenmerken | provincies en omvang ondernemingen

In onderstaand overzicht is te zien uit welke provincie de deelnemende ondernemers komen en wat de omvang van de onderneming is.

Provincie	n	%
Flevoland	60	11%
Gelderland	287	52%
Overijssel	175	32%
overig	29	5%
totaal	551	100%

Aantal medewerkers	n	%
geen, ik ben zzp'er	70	13%
1 medewerker	32	6%
2 t/m 9 medewerkers	159	29%
10 t/m 49 medewerkers	180	33%
50 t/m 250 medewerkers	74	13%
meer dan 250 medewerkers	36	7%
totaal	551	100%

Right Marktonderzoek
Emmawijk 55
8011 CN ZWOLLE
www.rightmarktonderzoek.nl